

А. О. Гусєв

асп.

науковий керівник: д.е.н., проф. О. В. Побережець

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: ФІНАНСОВО-АНАЛІТИЧНИЙ ТА МАКРОСОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

Економічний розвиток будь-якої країни за ринкової економіки має циклічний характер. У таких умовах особливого значення набуває стабільність економічної системи країни, тобто її здатність мінімізувати негативні наслідки у період економічної кризи. Дослідження проблеми макроекономічної стабільності, а також запропоновання шляхів її забезпечення із застосуванням системного підходу поставлено за мету в даних тезах.

Єдиного тлумачення поняття «макроекономічна стабільність» серед науковців не існує. Однак, в цілому макроекономічна стабільність розглядається як:

- поточний стан національної економіки, який уможливилює сталий економічний розвиток;
- здатність економіки протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам;
- певний комплекс заходів уряду, що спрямовані на стимулювання чи стримування економічних явищ і процесів з метою забезпечення економічного розвитку країни.

Варто відзначити, що макроекономічна стабільність як економічна категорія є системою, яка складається з таких елементів (рис. 1):

Рис. 1. Макроекономічна стабільність як система

Джерело: складено автором

1) економічна складова (підсистема базових економічних індикаторів, що визначають загальний стан економіки країни):

- номінальний та реальний ВВП;
- рівень безробіття;
- обсяги сукупного споживання;
- торговельний баланс країни тощо;

2) фінансова складова (підсистема ключових показників, що визначають рівень стійкості фінансової системи країни, яка здійснює безпосередній вплив на макроекономічну стабільність):

- рівень інфляції;
- курс національної валюти;
- дефіцит (профіцит) державного бюджету;
- платіжний баланс країни;
- облікова ставка центрального банку;
- величина грошових агрегатів тощо;

3) аналітична складова (підсистема порівняльних міжнародних інтегральних показників, що враховують чинники прямого та/або опосередкованого впливу на стабільність і стійкість економічної системи країни та дозволяють проаналізувати рівень макроекономічної стабільності у порівнянні з іншими країнами світу):

- індекс глобальної конкурентоспроможності;
- індекс глобальної макроекономічної стійкості;
- індекс економічної свободи;
- індекс легкості ведення бізнесу;
- індекс людського розвитку;
- індекс сталого розвитку;
- коефіцієнт «п'ятикутника макроекономічної стабілізації» тощо [1, с. 63; 2, с. 304–305; 3, с. 270–271].

У цілому, загальноприйнятими умовами макроекономічної стабільності країни вважаються:

- стабільні темпи зростання реального ВВП із мінімізацією циклічних коливань;
- помірний рівень інфляції, за якого темпи зростання доходів населення перевищують темпи зростання цін на споживчі товари;
- низький (природний) рівень безробіття;
- відсутність суттєвих коливань національної валюти щодо умовно твердих валют;
- оптимальні відсоткові ставки (які за умов макроекономічної стабільності, як правило, є низькими);
- позитивний торговельний баланс (головним чином, за рахунок експорту продукції з високою доданою вартістю);
- відсутність суттєвого бюджетного дефіциту;
- низький рівень державного боргу;
- позитивна динаміка сукупного споживання;
- високі позиції країни у міжнародних рейтингах, пов'язаних з макроекономічною стабільністю.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день наведена концепція макроекономічної стабільності є неповною, дещо застарілою та не враховує новітніх реалій макросередовища. Зокрема, впровадження Індустрії 4.0 спричиняє корінні зміни у макроекономічному середовищі, а саме:

- загострення проблеми соціально-економічної нерівності;
- загострення проблеми зайнятості населення.

У сучасних умовах проблема макроекономічної стабільності розглядається ширше та виходить за межі традиційних фінансово-аналітичних аспектів. На сучасному етапі не менш важливим стає і макросоціальний аспект. З урахуванням загострення низки соціально-економічних проблем в умовах Індустрії 4.0 новим інструментом забезпечення макроекономічної стабільності стає соціальна інклюзія, яка передбачає надання рівного недискримінаційного доступу кожного члена суспільства як економічного суб'єкта до розподілу доходів і майна, трудової і підприємницької діяльності, а також участі у публічному управлінні [4, с. 49]. При цьому ключовою метою соціальної інклюзії є зменшення соціально-економічного розшарування населення країни як чинника макроекономічної стабілізації.

Таким чином, макроекономічна стабільність являє собою такий стан національної економіки, за якого забезпечуються стабільні темпи економічного зростання, а також стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз. Макроекономічна стабільність як система здебільшого розглядається як сукупність економічних, фінансових та аналітичних елементів – індикаторів. На сучасному етапі особливого значення набуває і макросоціальний аспект через загострення соціально-економічних проблем внаслідок втілення концепції «Індустрія 4.0».

Список використаної літератури

1. Люльов О. В. Макроекономічна стабільність національної економіки: соціальні, політичні та маркетингові детермінанти : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Суми, 2018. 448 с.
2. Золковер А. О., Боженко В. В. Підходи до оцінювання макроекономічної стабільності. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 303–308.
3. Lyulyov O., Pimonenko T., Chen Y., Kwilinski A. (2023). Macroeconomic stability of the country: the nexus of institutional and behavioural dimensions. *Economics and Sociology*. Vol. 16. No. 4. Pp. 264–288.
4. Красота О. В. Модель стратегії макроекономічної стабілізації національної економіки на засадах соціальної інклюзії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2024. № 1 (224). С. 45–54.